Мені боляче писати цей текст. Боляче проговорювати гранично болючу ситуацію. Болючу саме її внутрішнім наповненням, бо ж зовні все спокійно. Ніхто нічого не бачить. Ніхто ні про що не питає. Тож нібито немає потреби шукати слова для приспаних бід. Ні про що не треба говорити. Може й далі тривати непроговореність. Та непроговореність, яка завжди була невід’ємним параметром нашого химерного спільного простору, і в тому був його шарм. "Щоб ніхто не подумав, ніби тут таки справді щось відбувалось", казав ти, похапцем ховаючи простирадло, на якому ми кохались. Стосунки, які ніколи не з’ясовувались, видавалися найбільшою мірою наближеними до істинних. То був реальний вихід за межі непереможної повсякденності, безсумнівне розширення границь сумного буття.

Це тривало досить довго. А потім почав руйнуватись той шифр, за допомогою якого чоловік і жінка знаходять спільну мову — бо ж прямим текстом у цій царині послуговуються тільки дуже обмежені люди. Зараз цей шифр зовсім не працює, але ще й досі судомно набирається, спричиняючи потойбічний біль. Певне, найрозумніше було б не плекати той біль, а пошукати новий шифр до якихось інших заповідних брам.

Але є сфери життя, де закони раціональності катастрофічно не діють. Старий шифр не відпускає, а брама вперто не відчиняється. І тоді за горло непереможно бере необхідність проговорити не говорене роками. Назвати неназване. Надати буттєвих рис тому, чого нібито й не було.

Спад збігся в часі з банальним і неуникним в’яненням жіночого тіла. Той, хто видавався непересічно ніжним і мудрим, виявив себе як банальний мужик, який чекає від жінки перш за все того, що звеселяє руки й очі, відмовляючись сприймати жінку як рівну собі, чия матеріальна оболонка також піддається віковим змінам. Власного черевця не видно, щоб побачити його, треба занадто низько нахиляти голову, ризикуючи вивернути шию. Зручніше дивитись на жіночий низ,

констатуючи невблаганність часу, свідомо чи неусвідомлено мріючи про молодшу бабу.

Безліч жінок приходять до трагічного усвідомлення принципової і засадничої тілесності чоловічого кохання саме тоді, коли їхні тіла починають марніти. І відчайдушно кидаються омолоджувати їх, ґвалтуючи природу. Можна водити тематичну екскурсію по Байковому цвинтарю, по надгробках гарних жінок, які на п’ятому десятку божевільно захо дились коригувати свою плоть, терзаючи її варварськими процедурами на кшталт "креативних масажів" або "гарячих сповивань", що призводило не до нової молодості, а до новоутворень. Жінки, рятуючи кохання, потрапляли в обійми смерті. А чоловіки, для кого приносились ті криваві жертви, спокійно брали молодших на місця, які звільнялися…

Та особисто мене так бентежить не плоть. З неї можна й насміятись. Зрештою, є чоловіки, не аж так чутливі до відхилень від тілесних канонів. Є такі, кому зрілі жінки подобаються більше, ніж молоденькі. Протягом того тривалого часу, поки на межі буття й небуття виникав наш неіснуючий таємний спільний простір, у мене траплялись інші зустрічі — в тебе також. Я кажу про це не для того, щоб ствердитись як модерна жінка, яка хизується кількома партнерами. Я кажу про це тільки тому, що наш втрачений шифр складався не лише з тілесних символів; його духовні складові були важливішими. Хоча й тілесні єднання бували такими натхненними й солодкими, що зупинялося серце, і я знала: воно так тому, що є нематеріальний вимір, навіть позаматеріальний.

Я щойно говорила про єднання духа й тіла, щоб зараз рішуче розділити їх. Чомусь віддавна саме єднання тіл чоловіка й жінки вважається особливо сакральним, ближчим за яке нема нічого. Але є і той обмін таємними думами, який дає справжня дружба рівних перед Богом шляхетних душ і який робить двох незрівнянно ближчими, ніж близькість коханців у хвилини кохання. Розкриття душ у довірливій

розмові є незахищенішим і трепетнішим, ніж увесь трепет, уся незахищеність наготи коханців.

Я завжди ставилася з іронічним жалем до тих, хто живе у просторі перезрілої мелодрами, безпорадно хапаючи вичахле, зужите кохання за хвіст, істерично тягнучи його туди, куди воно не хоче. Якщо коханий більше не хоче йти на ложе (або в койку, залежно від контексту), ми відпустимо його.

Я завжди могла знайти іронічний формат для цієї ситуації, бо, зрештою, виживаємо ми, сміючись. Але протягом вже багатьох, багатьох років я не можу, катастрофічно не можу перевести в сміхову площину твої "я зайнятий, зайнятий, зайнятий, я живу в божевільному ритмі, де немає місця невротичним істерикам, радий допомогти, але це не по моїй лінії, я тобі дам телефон, передзвони, нібито непоганий лікар, скажи, що від мене..."

Мені гріх нарікати на того чоловіка. Він реально й багато зробив для мене в зовнішній іпостасі життя. Скільки є друзів, які готові і слухати всі наші сповіді, і виявляти гли— боке розуміння усієї нашої проблематики, але нічого ніколи не зроблять практично — здебільшого й не можуть, іноді не хочуть. А він має змогу допомагати й робить це. Він таки правда чимало влаштував для мене. Він майже не дарував подарунків, а якщо й дарував, не вкладав у ті предмети сакрального сенсу дарування, даруючи перше-ліпше. Але кілька разів упхав певну суму грошей, яка саме на той момент виявлялась рятівною. Це було дуже зворушливо, я ніколи цього не забуду! І зараз, якщо я звернусь до нього, він зробить якщо не абсолютно все, то мало не все, що зможе.

Але, сказавши необхідне, вмить урве розмову, мовляв, я зайнятий, зайнятий, зайнятий, поговоримо колись іншим разом, а зараз щасти тобі, звертайся, як щось буде треба, а наразі вибач, пишу некролог одному хорошому чоловікові.

Чому я не можу просто користуватись ним як "потрібною людиною", котра має певний сентимент до моїх колишніх заслуг коханки? Чому хочу від нього чогось іще? Можливо, тому що відчуваю: той світ, який так міцно тримає його, той світ, в якому він такий "зайнятий", — то недобрий, нездоровий світ, що непоправно руйнує його особистість?

Тоді, коли ми ще, бувало, бодай якось розмовляли, відчувалось, що ти боїшся розмов про внутрішні зриви — мої або моїх рідних. Ти завжди рішуче перебивав мене. Моя пам’ять береже ті перебиті речення, ті фрази, перебиті в районі хребта: "Краще напиши про це новелу". — Ти ніби боявся моїх одкровень, чому? Що тебе аж так лякало? Невже думав, ніби в мене була мета підступно спровокувати відвертість за відвертість, щоб підібратись до твоїх заборонених зон, яких у такого, як ти, й бути не може? Адже в зовнішньому житті тебе всі знають як людину взірцево зважену й врівноважену, розважливу й добре виховану.

Минулої зими ти кілька разів поспіль рішуче уривав телефонну розмову. Як бритвою по обличчю. І відтоді я не набирала твого номера й ніколи не наберу. Мене б’є пропасниця з амплітудою в півметра від жаху знову почути:

"Вибач, я зайнятий". "Іншим разом". "А зараз я пишу некролог". Обіцяй мені, що, як я відійду раніше за тебе, ти не писатимеш некролога мені!!! І не промовлятимеш над моєю труною поминальних промов!!! Я зараз говорю про смерть, але це не спекуляція, мовляв, пожалій, бо помру!!!

Це свідчення того, що відвертість моїх слів дійшла тих меж, коли бачиш смерть. Або диявола. Або й Бога. Тільки ніяк не можеш збагнути Його волю… Я не збожеволіла (здається), хоча від минулої зими таки, буває, вживаю штучні антидепресанти — чи ти знаєш, які вони на смак? Я ще не відчуваю залежності від них. У мене буває цілком добрий душевний стан. А якщо й буває поганий, то це пов’язано не лише з тобою. Але весь час у моєму єстві тліє той біль загубленого шифру, який

іноді майже зовсім згасає, а іноді вистачає малесенької жаринки, щоб він розгорівся до пекучої, пекельної пожежі. І щоб таки не збожеволіти, я проговорюю наш непроговорений химерний простір. Інакше не зможу вийти із каламуті тих уявних діалогів, які вдираються в мене в найнедоречніший час і вже кілька років потроху руйнують мою тілесну оболонку своїми дикими вібраціями, спричиняючи страшні чорні спазми нестерпного відчаю.

Чую у відповідь твоє розпачливе: зрозумій, я таки справді надзвичайно зайнятий! Я живу невідомо як, я скоро забуду, як мене звуть, я маю одночасно бути в кількох місцях, маю одночасно робити безліч справ, я радий спілкуватись, і колись це неодмінно станеться, тільки іншим разом, а зараз я дуже зайнятий, зрозумій це, зрозумій!.. А тут іще некролог треба писати!

Не розумію, ти чуєш, не розумію!!! Невже ти не знаєш:

"колись" не настає ніколи!!! "Інший раз" буває тільки в іншому житті!!! Якщо десь у цьому світі хтось таки чекає якихось слів саме від нас, їх неодмінно треба казати!!! Це забере так небагато часу!!! Тільки треба знайти правильні слова! Ти їх знаєш, знаєш, просто наразі забув, і це потрібно не тільки мені, а й тобі так само!!! Якщо ти живеш так, що в тебе не лишається простору навіть на декілька добрих слів, то в тебе не життя, а якесь животіння від диявола з набором нав’язливих самоцитат і вкрай недо тепних жартів!!! Це в твоєму єстві, а не в нашому просторі, руйнуються шифри добра, бо перегниває трепетна серцевина життя, потроху вимальовується тільки потворний вапняний кістяк!!!

Я вже кілька років живу з німотою цих слів. Я готова прийняти від тебе відставку свого тіла. Зрештою, і українська класика закликає: "Не журися за тіло". Але я категорично не приймаю відставки своєї душі. Я маніакально шукаю тих змін шифру, щоб він таки зміг відчинити заповідну браму вгорі, бо нині за допомогою давнього шифру лише розверзається чорна безглузда прірва внизу.

Я знаю, що може бути далі. Настане "колись", і прийде "інший раз", але радості не буде. Жінка безпорадно захоче помститися за роки бездарного чекання, відкине запізнілі добрі слова і скаже у відповідь злі. І не просто злі, а фатально недобрі. Я благаю долю вберегти мене від такого. Але потвора чорної некерованої агресії ходить цим світом, жорстоко вражаючи тих, кого покинули друзі. Не коханці, а друзі.